

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра загальної та соціальної психології і соціології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилук С. В.

Протокол № 7 від 18.04. 2018 р.

ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

КЛІЄНТ-ЦЕНТРОВАНА ПСИХОТЕРАПІЯ

підготовки магістра

спеціальності 053 «Психологія»

освітньої програми (спеціалізації) «Клінічна психологія»

Програма навчальної дисципліни «Клієнт-центрована психотерапія» підготовки магістра, галузі знань 05 «Психологія», спеціальності 053 «Психологія», за освітньою програмою «Клінічна психологія».

Розробники:

Журавльова Олена Вікторівна, старший викладач кафедри загальної та соціальної психології і соціології, кандидат психологічних наук;

Рецензент: Хворост Христина Юріївна, доцент кафедри практичної психології та безпеки життєдіяльності, кандидат психологічних наук

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри загальної та соціальної психології і соціології.

Протокол № __ від __ вересня 2018 р.

Завідувач кафедри: (проф. Засєкіна Л. В.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету психології і соціології.

Протокол № __ від __. __. 2018 р.

Голова науково-методичної комісії факультету

 (доц. Іванашко О.Є.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

© Журавльова О.В., 2018

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1

Для студентів денної форми навчання галузі знань 05 «Психологія», спеціальності 053 «Психологія», за освітньої програмою «Клінічна психологія»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань 05 «Психологія», спеціальність 053 «Психологія», освітня програма «Клінічна психологія» Освітній ступінь «Магістр»	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 6
		Семестр 11-ий
		Лекції 18 год.
ІНДЗ: немає		Практичні 16 год. Лабораторні 16 год.
		Самостійна робота 62 год.
		Консультації 8 год.
	Форма контролю: екзамен	

Таблиця 1

Для студентів заочної форми навчання галузі знань 05 «Психологія», спеціальності 053 «Психологія», за освітньої програмою «Клінічна психологія»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	Галузь знань 05 «Психологія», спеціальність 053 «Психологія», освітня програма «Клінічна психологія» Освітній ступінь «Магістр»	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 7
		Семестр 13-ий
		Лекції 12 год.
ІНДЗ: немає		Практичні 10 год. Лабораторні 10 год.
		Самостійна робота 74 год.
		Консультації 14 год.
	Форма контролю: екзамен	

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Клієнт-центрованої психотерапії» є основні теоретичні категорії, феноменологія та техніки особистісно-орієнтованого підходу у терапії К Роджерса. Вивчення курсу пов'язане зі знаннями, які студенти паралельно отримують при засвоєнні таких дисциплін як «Сімейна психотерапія», «Етичні та юридичні проблеми психотерапії», «Психотерапія адикцій». Мета викладання навчальної дисципліни «Клієнт-центрована психотерапія» полягає у висвітленні сутності особистісно-орієнтованого напрямку терапії, розкритті особливостей психотерапевтичної роботи в межах цього підходу. Основними завданнями вивчення дисципліни «Клієнт-центрована психотерапія» є засвоєння студентами категоріально-понятійного апарату клієнт-центрованого напрямку психотерапії; оволодіння методиками та практичними навиками здійснення особистісно-орієнтованої психотерапії; формуванням вміння визначати оптимальний метод вирішення психологічної проблеми; формування вміння визначати критерії ефективності роботи психотерапевта та шляхів його професійного вдосконалення.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Загальні засади клієнт-центрованої психотерапії.
2. Методика клієнт-центрованої психотерапії.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях: концептуальні положення клієнт-центрованої психотерапії; основи психотерапевтичного процесу; базові умови терапевтичних змін особистості; клієнт-центрована діагностика; спостереження за клієнтом; проведення психотерапевтичної бесіди; особливості індивідуальної та групової психотерапії; клієнт-центрований підхід у роботі з психосоматичними порушеннями; клієнт-центровані кризові інтервенції; підбір адекватних до ситуації клієнт-центрованих технік і застосування їх на практиці

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 2

Для студентів денної форми навчання галузі знань 05 «Психологія», спеціальності 053 «Психологія», за освітньої програмою «Клінічна психологія»

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ	Лабор	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Загальні засади клієнт-центрованої психотерапії						
Тема 1. Історія становлення клієнт-центрованого підходу у психологічному консультуванні	9	2	2		6	
Тема 2. Генезис неврозу у клієнт-центрованій психотерапії	14	2	2		6	2
Тема 3. Структура особистості у клієнт-центрованому напрямку. Характеристики повнофункціонуючої особистості.	16	2	2		10	2
Тема 4. Умови терапевтичної зміни клієнта	16	2	2		10	2
Разом за змістовим модулем 1	54	8	8	0	32	6
Змістовий модуль 2. Методика клієнт-центрованої психотерапії						
Тема 5. Етапи психотерапевтичного процесу у моделі клієнт-центрованої терапії	14	2	2		10	
Тема 6. Техніки клієнт-центрованої психотерапії	24	2	2	8	10	2
Тема 7. Індивідуальна та групова форма клієнт-центрованої психотерапії	12	2	2	4	4	
Тема 8. Клієнт-центрований підхід до проблеми психосоматичних порушень	10	2	2	2	2	
Тема 9. Сучасний стан і тенденції розвитку клієнт-центрованої психотерапії	7	2		2	4	
Разом за змістовим модулем 2	66	10	8	16	30	2
Всього годин:	120	18	16	16	62	8

Таблиця 2

Для студентів заочної форми навчання галузі знань 05 «Психологія», спеціальності 053 «Психологія», за освітньої програмою «Клінічна психологія»

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ	Лабор	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Загальні засади клієнт-центрованої психотерапії						
Тема 1. Історія становлення клієнт-центрованого підходу у психологічному консультуванні	9	2	2		6	
Тема 2. Структура особистості у клієнт-центрованому напрямку. Характеристики повнофункціонуючої особистості.	20	2	2		14	2
Тема 3. Умови терапевтичної зміни клієнта	20	2	2		14	2
Разом за змістовим модулем 1	50	6	6	0	34	4
Змістовий модуль 2. Методика клієнт-центрованої психотерапії						
Тема 4. Етапи психотерапевтичного процесу у моделі клієнт-центрованої терапії	17	2		2	10	4
Тема 5. Техніки клієнт-центрованої психотерапії	30	2	2	4	16	4

Тема 6. Індивідуальна та групова форма клієнт-центрованої психотерапії	24	2	2	4	14	2
Разом за змістовим модулем 2	71	6	5	10	40	10
Всього годин:	120	12	10	10	74	14

5-6. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАУКОВО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ (ІНДЗ) НЕ ПЕРЕДБАЧЕНІ

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна «Клієнт-центрована психотерапія» складається із двох змістових модулів та її вивчення не передбачає виконання ІНДЗ (табл. 3).

Таблиця 3

Розподіл балів для денної форми навчання

Поточний контроль (макс = 40 балів)									Модульний контроль (макс = 60 балів)			Загальна кількість балів
Модуль 1									Модуль 2			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	МКР1	МКР2	МКР3	
3	3	3	3	3	11	7	5	2	20	20	20	100

Розподіл балів для заочної форми навчання

Поточний контроль (макс = 40 балів)						Модульний контроль (макс = 60 балів)			Загальна кількість балів
Модуль 1						Модуль 2			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	МКР1	МКР2	МКР3	
5	5	5	3	11	11	20	20	20	100

Шкала оцінювання

Таблиця 4

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	

67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

Поточний контроль проводиться у вигляді усного або письмового опитування. Оцінка з відповідних тем включає по 2 бали за виконання кожної лабораторної роботи та 3 бали за виконання практичної роботи (для студентів заочної форми навчання 5 і 3 бали відповідно).

Проміжний контроль (модульна контрольна робота) проводиться письмово. Модульний зріз передбачає розв'язання 10 тестових та 2 відкритих запитань, які складаються на основі лекційного курсу, практичних робіт і питань, які виносяться на самостійне опрацювання. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за один модульну контрольну роботу – 20 балів (загалом 60 балів за три модульні контрольні роботи).

Підсумковий контроль – екзамен. Оцінювання знань студентів здійснюється за результатами поточного й модульного контролю. При цьому завдання із цих видів контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів включно.

У випадку незадовільної підсумкової оцінки, або за бажання підвищити рейтинг, студент складає екзамен. На екзамен вноситься *60 балів* (по 20 балів за кожне запитання), а бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються. Для складання іспиту потрібно набрати не менше 60 балів за 100-бальною шкалою.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Айви А.Е. Психологическое консультирование и психотерапия. Методы, теории и техники: практическое руководство. / А.Е. Айви, М.Б. Айви, Л. Саймэк-Даунинг. – М.: Психотерапевтический колледж, 1999. – С. 339 – 373.
2. Бурлачук Л. Ф. Психотерапія [Текст]: Підручник для вузів. 2-е изд., стереотип. / Л. Ф. Бурлачук, А. С. Кочарян, М. Е. Рідке. - СПб.: Питер, 2007. – 480 с.
3. Боцарт Дж. Не обязательно необходимые, но всегда достаточные условия / Дж. Боцарт // Карл Роджерс и его последователи: психотерапия на пороге XXI века / Под. Ред. Дэвида Брэзиера. Пер. с англ.. – М.: Когито-Центр, 2005. – С. 100-114.
4. Брэзиер Д. Любовь как необходимое условие: клиентоцентрированный подход за пределами Я / Д. Брэзиер // Карл Роджерс и его последователи: психотерапия на пороге XXI века / Под. Ред. Дэвида Брэзиера. Пер. с англ.. – М.: Когито-Центр, 2005. – С. 78-99.

5. Глива Є. Вступ до психотерапії: Навчальний посібник / Є. Глива. – Острог-Київ: Вид-во Острозька академія, 2004. – С. 45 – 64.
6. Макдугалл Дж. Театры тела. Психоаналитический подход к психосоматическим расстройствам / Дж. Макдугалл. – М.: Когито-Центр, 2007. – 216 с.
7. Маркус-Тексейра Дж. Клиентоцентрированная психодрама / Дж. Маркус-Тексейра // Карл Роджерс и его последователи: психотерапия на пороге XXI века / Под. Ред. Дэвида Брэзиера. Пер. с англ.. – М.: Когито-Центр, 2005. – С. 234-244.
8. Нельсон-Джоунс Р. Теория и практика консультирования / Р. Нельсон-Джоунс. – СПб.: Питер, 2000. – С. 30 – 59.
9. Орлов А.Б. Послесловие научного редактора / А.Б. Орлов // Карл Роджерс и его последователи: психотерапия на пороге XXI века / Под. Ред. Дэвида Брэзиера. Пер. с англ.. – М.: Когито-Центр, 2005. – С. 306-311.
10. Орлов А.Б. Человекоцентрированный подход как вариант эссенциальной психотерапии / А.Б. Орлов // Тезисы докладов XI Международного Форума по Человекоцентрированному Подходу, - Звенигород, 4-10 мая 2010.
11. Орлов А.Б. Экзистенциальный анализ и клиентоцентрированная психотерапия: сходство и различие / А.Б. Орлов, А. Лэнгле, В.Б. Шумский // Вопросы психологии. – 2007. - №6. - С.21-36.
12. Орлов А.Б. Онтопсихология: основные идеи, цели, понятия и методы / А.Б. Орлов // Вопросы психологии. – 1994. – 3. – С.150-155.1.
13. Орлов А.Б. Феномены эмпатии и конгруэнтности / А.Б. Орлов, М.А. Хазанова // Вопросы психологии. – 1993. - № 4, - С.68-73.
14. Осипова А.А. Общая психокоррекция: Учебное пособие для студентов вузов / А.А. Осипова. – М.: ТЦ Сфера, 2004. – С.47-54.
15. Паттерсон З. Теорії психотерапії [Текст] / З. Паттерсон, Е. Уоткинс. – 5-е изд. - СПб.: Питер, 2003. - 544 с.
16. Психотерапия: Учебник для вузов / Л.Бурлачук, А.Кочарян, М.Жидко. – СПб.: Питер, 2003. – С.370-392.
17. Прохазка Дж. Системы психотерапии / Дж. Прохазка, Дж. Норкросс. – М.: Прайм-Еврознак, Харвест, 2007. – 384 с.
18. Райх В. Характероанализ. Техника и основные положения для обучающихся и практикующих аналитиков / В. Райх. – М.: Когито-Центр, 2006. – 368 с.
19. Роджерс К. Эмпатия // Психология эмоций. Тексты / Под ред. В.К. Виллюнаса, Ю.Б. Гиппенрейтер. – М.: Изд-во Моск. Ун-та, 1984. – С.235-237.
20. Роджерс К. О групповой психотерапии / К. Роджерс. – М.: Гиль-Эстель, 1993.
21. Роджерс Н. Творчество как усилие себя / Н. Роджерс // Вопросы психологии. – 1990. – № 1. – С.164-168.

22. Роджерс Н. Путь к целостности: человекоцентрированная терапия на основе экспрессивных искусств / Н. Роджерс // Вопросы психологии. – 1995. – № 1. – С.132-139.
23. Роджерс К. Консультирование и психотерапия. Новейшие подходы в области практической работы: Монография / К. Роджерс. – М.: ЭКСМО-Пресс, 2000.
24. Роджерс К. Взгляд на психотерапию: Становление человека / К. Роджерс. – М.: Прогресс-Универс, 1994.
25. Роджерс К. Клиент-центрированная терапия / К. Роджерс. – М.: ЭКСМО-Пресс, 1997.
26. Роджерс К. Клієнт-центрована психотерапія: Теорія, сучасна практика і застосування [Текст] / К. Роджерс. – М.: Психотерапія, 2007. - 560 с.
27. Рудестам К. Групповая психотерапия [Текст] / К. Рудестам . 2-е изд. - СПб.: Питер, 2006. – 384 с.
28. Сэнфорд Р. От Роджерса к Глейку и от Глейка к Роджерсу // Карл Роджерс и его последователи: психотерапия на пороге XXI века / Под ред. Дэвида Брэзиера. Пер с англ. – М.: Когито-Центр, 2005. – С. 271-292.
29. Сидоренко Е. В. Психодраматичеський і недирективний підходи в груповій роботі: Методичні описи і коментарі [Текст] / Е. В. Сидоренко. – СПб.: Видавництво «Мова», 2002. – 90 с.
30. Степана С. С. Карл Роджерс. Біографія [Електронний ресурс]. - Режим доступу до ст.: <http://rogers.hpsy.ru/biography.php> (стаття публікується з дозволу автора по книзі "Повік психології: імена і долі")
31. Трач Р. Вповні функціонуюча особа: психологічний ідеал / Р. Трач // Сучасність. – 1996. – № 6. – С. 127 – 132.
32. Хаттерер Р. Эклектизм: кризис идентичности человекоцентрированных терапевтов / Р. Хаттерер // Карл Роджерс и его последователи: психотерапия на пороге XXI века / Под. Ред. Дэвида Брэзиера. Пер. с англ.. – М.: Когито-Центр, 2005. – С. 293 – 305.
33. Холдсток Л. Можем ли мы позволить себе не подвергать ревизии понятие «Я», лежащее в основе человекоцентрированного подхода? / Л. Холдсток // Карл Роджерс и его последователи: психотерапия на пороге XXI века / Под. Ред. Дэвида Брэзиера. Пер. с англ.. – М.: Когито-Центр, 2005. – С. 247- 270.
34. Хьелл Л. Теорії особистості [Текст] / Л. Хьелл, Д. Зіглер. – 3-е изд. - СПб.: Питер, 2007. – 607 с.
35. Johnson St. Osobowosc symbiotyczna i jej leczenie / St. Johnson. – Warszawa: Jacek Santorski & Co, 1993. – 189 s.
36. Johnson St. Przemiana charakterologiczna cud ciezkiej pracy / St. Johnson. – Warszawa: Jacek Santorski & Co, 1993. – 225 s.
37. Kriz J. Self-actualization / J. Kriz. – Norderstedt: Herstellung und Verlag: Books on Demand Gmbh., 2006. – 211 p.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Історія становлення клієнт-центрованого підходу у психотерапії.
2. Розкрийте основні положення клієнт-центрованої психотерапії.
3. Розкрийте значення наступних понять: організмичний оціночний процес, досвід і його переживання, усвідомлення.
4. Розкрийте зміст концепції умовних цінностей.
5. Як впливають умовні цінності на Я-концепцію?
6. Назвіть чотири типи реакцій людини на отриманий досвід.
7. Структура особистості в межах особистісно-орієнтованого напрямку терапії.
8. Генезис неврозу у клієнт-центрованому підході.
9. Опишіть основні характеристики повно функціонуючої особистості.
10. Розкрийте поняття тенденції до самоактуалізації.
11. Опишіть механізм клієнт-центрованої психотерапії.
12. Розкрийте необхідні умови для росту клієнта і реінтеграції.
13. Розкрийте сутність поняття конгруентності психотерапевта.
14. Розкрийте сутність поняття конгруентності клієнта.
15. Вкажіть види інконгруентності.
16. Наведіть приклади інконгруентності між Я-концепцією і досвідом.
17. Обґрунтуйте чому К.Роджерс у рекомендаціях з консультування застосовує термін „умови стосунків”, а не описи конкретних методик?
18. Розкрийте основні аспекти терапевтичної взаємодії в клієнт-центрованій терапії.
19. Розкрийте сутність поняття безумовного позитивного ставлення до клієнта.
20. Розкрийте сутність поняття емпатії за К. Роджерсом.
21. Опишіть етапи психотерапевтичного процесу у моделі клієнт-центрованої психотерапії.
22. Опишіть особливості використання «технік» у клієнт-центрованому підході.
23. Опишіть особливості застосування техніки повторень.
24. Опишіть особливості застосування техніки резюмування.
25. Опишіть особливості використання техніки емпатійних відповідей.
26. Розкрийте сутність поняття метафори в межах клієнт-центрованого підходу. Опишіть особливості застосування техніки метафор.
27. Наведіть приклади метафор, що використовуються для пояснення сутності процесу клієнт-центрованої психотерапії.
28. Розкрийте сутність теорії переживань Ю. Джендліна.
29. Визначте сутність поняття фокусингу в межах особистісно-орієнтованого напрямку психотерапії.
30. Характеристики короткотривалого та довготривалого психотерапевтичного процесу.
31. Особливості супервізії в клієнт-центрованому підході.

32. Дослідження сімейної історії та біографічного матеріалу.
33. Перша зустріч з клієнтом.
34. Організація завершуючої фази психотерапевтичного процесу.
35. Вкажіть форми клієнт-центрованої психотерапії.
36. Особливості індивідуальної роботи з клієнтом.
37. Група зустрічей. Особливості групової динаміки.
38. Розуміння дисфункціональності особистісних відносин клієнта.
39. Професійні знання та вміння необхідні психотерапевту.
40. Навички супроводу та поглиблення процесу переживання.
41. Робота з переживаннями на всіх рівнях символізації.
42. Клієнт-центрований підхід до ранніх порушень особистості.
43. Кризові клієнт-центровані інтервенції.
44. Вкажіть приклади виникнення умовних цінностей у клієнтів.
45. Порівняйте основні положення клієнт-центрованої психотерапії та психоаналітичного підходу.
46. Еволюція роджерівської терапії: від технік до відносин.
47. Особистісні та поведінкові зміни як результат психотерапії.
48. Оцінка ефективності терапевтичного процесу у клієнт-центрованому підході.
49. Етичні проблеми в роботі клієнт-центрованого психотерапевта.
50. Обґрунтуйте сильні та слабкі сторони моделі практики клієнт-центрованої терапії.
51. Сучасні тенденції розвитку клієнт-центрованої психотерапії.